

MA - 100

Somogy megyei Múzeum
Nepmúzei adatlak

MA - 100

Gyűjtő : dr. István Kármán

Gyűjtés ideje : 1957.

Taibabai, Monográfia

4 lap, 1 tábla

Földrajzi tematika; Felsőlépcsős

Statistikai; XXXIII.

Iratgyűjtő

MSZ 5617

PAPIRIPARI VÁLLALAT

KISKUNHALASI GYÁRA

Levegőszelvény

1 tábla az egész ltr. 110. oldal alatti

I.

A lakóhely nevének, elhelyezkedésének, nagyságának vizsgálata.-

Lakóhelyünk már a tatárjárás előtti korszakban is fennállt, csak más helyen. Egy 1229. évi oklevélben Muchela, 1393-ban Machela, 1485-ben Mechela, később pedig csak Meccselád néven említik. A vasutvonal kiépítése után lesz Felsőmeccselád, megkülönböztetésül Alsómeccseládtól.

Meccselád első települése a ma Pusztaszentegyházi-dűlő néven ismert fennsíken volt. Ezt a lakosság a török győri veresége utáni pusztító visszavonuláskor menekülve elhagyta. A veszély elmúltakor nem a régi rommá lett elpusztult községet építi újjá, hanem a mai község középpontjába települ be. Ez a régi településtől északra a veszprémi püspökség kisbárapáti birtokának határán kezdődő észak-dél irányú szűk völgyvenulattól.

Az itt való megtelepülés okai: 1. A völgyvenulat nyugati, illetve keleti lejtője szélétől, a Balatonról jövő hideg áramlattól védett, 2. Régi település környéke gyengébb termőföld, 3. A környező dombok erdőiben könnyebb az esetleges menekülés, mint a szinte sík régi helyen.

A régi község itt az új helyen mecsaras, vizes aljban épül fel, majd észak felé fekezatosan terjed. A vasútállomás építése után az állomás környékén, a földesztás után pedig kelet felé terjeszkedik.

Utcás falu. 4 utcája van. Legösszebb az észak-dél irányú, melyet egy árok választ el. A keleti sor neve: Rákóczi -utca, a nyugatié: Kossuth Lajos -utca. Ez az ugynevezett Ujvárbau folytatódik, melynek neve: Petőfi-utca. Malom utca és a Fundusi utca egészítik ki.

Felsőmeccselád területe 2 824 kat.hold, ami 16,311424 km². Határai: Karád, Kisbárapáti, Ecseny, Mernye, Mernye-szentmiklóspusztá, Pelány, Gamás, Vadépusztá. Hozzá tartozik Sándor-pusztá, Mihály-majer, Erős-majer, Kisbaba-pusztá, Zoltán-majer, /Állomás környéke/, Ujhegy.

Kaposvári járásához tartozik, járási és megyei székhely: Kaposvár. Megközelítése könnyű, mert a Kaposvár-Siófok-i vasutvonalon vasútállomásunk van. Ugyanott van megállója a Kaposvár-Balatonlelle-i autóbuszvonalnak is. Köves országúton is elérhető.

A vasutvonal Felsőmeccseládig 1849. aug. 23-án nyílt meg. Kaposvár-Siófok közötti közlekedés 1907. márc. 9-én indult meg.

II.

Lakóhelyünk természeti földrajza.

1. Felszín. Községünk felszínileg Külső-somogyhoz tartozik, amely a Kaposvölgytől a Sióig és a Balatonig terjed. Erősen tagelt halomvidék. Az északi lejtők rövidek és meredek, déliek hosszúk és menetesek. A nyugtalan szerkezetet erősen enyhíti a vastag lösztakaró úgy, hogy a magasságviszonyok kiegyenlített képet adnak. A község tengerszintfeletti magassága a templom falán jelzett adat szerint 420 m. Vizei bizonytalan lefolyásúak és csekély vízhozamúak. Legjelentősebb ~~vízvezeték~~ völgyelés a község nyugati részén húzódik északi irányban, egészen Balatonlelléig fölmegy. Legalacsonyabb terület a falutól délnyugatra lévő Páskom, Szigetirét, Nyires. Ezek folytatása a Balatoni-lap. Sík felszíni területek. A völgyek venulási iránya észak-dél. A dombok lejtési iránya kelet és nyugat a község területén. Lejtésük a keleti oldalon lankásabb, a nyugati oldalon meredekebb. Mesterségesen kialakított vágásban húzódik a vasutvonal Felsőmeccseládi állomástól északra. A vasutépítéshez szükséges homokot a falu déli lábánál lévő területről hozták. Az itt feltárt homokbánya kitűnő homokot adott, mert ma már nem használják. Két kisebb homokbánya van még a kisbái legelőnél és a szigeti út alatt. Ezek kis méretűek és nem valami jó minőségű a homokjuk.

1935-ben észleltek földrengési tüneteket, de kismértékben.

2. Éghajlat. Rendszeres megfigyelés nem folyik. Hosszan tartó hideg tél volt tapasztalható az 1900-as években. Az öregek szerint meg-

fagytak a faágen rövididő alatt. 1927-ben szintén kemény tél volt. Februárban 60-70 cm-es hóeséssel. Az 1953-as tél is zord volt.

Ferró nyár 1949-ben, 1954-ben, bár a nyár eleje csapadékos, de takarásban olyan meleg, hogy szántani sem lehetett. Elyhe tél 1929-ben és 1951-ben volt észlelhető. A lakóhelynek állandó fagyveszélyes területe nincs. Előfordulnak késői fagyok az alacsony Páskom területén. Kései fagy 1927. júniusában volt. Általában május a kései fagyok időpontja. A magasabb részek főleg az északi fagymentes. A fagyveszély ellen füstöléssel védekeznek. Az öregek megfigyelése szerint általában 7 évenként várható különösen csapadékos esztendő. Ilyen volt 1946-ban és 1953-ban. Száraz év volt 1951 és 1954. 1924-ben volt nagyobb méretű jégverés. Azóta ritkán és kis mértékben tapasztalható az észak-nyugati részen. Állandó jellegű levegő mozgás tapasztalható a Balaton felé húzó völgyben. Északi szelek általában hidegek, csapadékosak, a déli meleg és száraz. Délnyugatról jövő szelek is csapadékot hoznak, ezt a részt a falusiak "reható sarak"-nak nevezik. Az 1954-es megfigyelés szerint a keleti és nyugati szelek hozták a csapadékot. 1914. júliusában volt nagy méretű vihar, mely hatalmas fákat csavart ki tövestől és a házak tetőjét bentgatta. A fahi északi részéről lerohanó víz gerendákat, fákat sodort magával, elöntötte az utat a falu déli részén. 1949-ben is hasonló méretű vihar pusztított.

3. Vizrajz. Vizrajz tekintetében szegény terület. Állandó jellegű folyója, patakja nincs. Ferrás is ritka. Mégis a világ közepének tartják. Ugyanis a falutól északnyugati irányban Vadépuszta-i legelőnél van egy vadkörtefa. Ott húzódik kelet-nyugat irányban egy vízválasztó. Tehát e helytől északi és déli irányúak a vízfolyások. A felső mezőn található kutfolyás, amely legelső táplálója a tőlünk észak-kelet irányban felé Keppány folyónak. Régebben több volt a ferrás. Időszakos jellegű folyások vannak. A falun keresztül is húzódik egy észak-dél irányban. Esőzések idején van csak benne víz. Néha nagyobb esőzések alkalmával a falu alacsony déli részén ki is szakadt önteni. Ujhegyről le nyugatra az állomásig a Büki erdő alól Mihály-majernál húzódik egy szintén nyugati irányú tartva. Kevés a jó kutviz. Talajvizek és mésztartalmuak a kutvizek. Átlagos mélységük 7-8 méter. A magasabban fekvő újvári részen jobb a víz, itt 20-25 méteres kutak is vannak. Vizmennyiségük általában 2-3 méter, az alacsonyabb részekben 5-6 m. Rossz ivóvíz következtében gelyvás megbetegedések előfordulnak, de nem általános.

4. Természetes növényzet és állatvilág. A község felső része Újvár valamilyen erdőterület volt. 60-70 esztendeje volt nagyméretű erdőirtás. Jelenleg nagyobb erdőterület a falutól keletre és észak-nyugatra van. Jellegzetes fái: bükk, tölgy, cser, gyertyán, s ma már elszaporodott az akác. Különleges gyógynövénye nincs a területnek: bodzát, mályvát, hársot használják tea főzésre. Elterjedtebb gyomnövény az ökörfarkkóró, paprikavirág. Gombák közül legelterjedtebb: Vargánya, szetgyörgy-gomba, túskegomba, nyul és keserűgomba. Erdői vadak közül: szarvas, őz, nyul, réka, herz, fürj, fácán, fogoly a legelterjedtebb. A vadászat nagyméretű és régi multra tekint vissza. Nagyvadászatek rendezése gyakori.

5. A talaj. A lakóhely déli részén hemekes, északi részén kötött a talaj. Jellegzetes talajféleségek: erdei humusz, /Ujhegy/, kötött vályog, hemekes agyag /Felső és Alsómező/, sárga agyag, vörös hemek, vörös agyag, fehér agyag, erdei hemek. A falu körül legjobban a talaj minősége, legrosszabb a déli részen. 50-60 évvel ezelőtt szűnt meg nálunk a háremnyomással gazdálkodás.

III.

A lakóhely története.

Községünk ősi magyar település. Már az Árpádok alatt említik a pápai tized-listák Muchulad-nak írva. 1229-ben a székesfehérvári káptalan birteka 1483-84-ben Csébi Pogány család a birtekes, 1536-ban veszprémi püspök és Ellyenvölgyi László, 1550-ben Alya Máté és Bocskai Ferenc, 1563 évi török kincstári fejadó defterbe 10 házzal van felvéve. Dervis pécsi bég hódoltsága volt. 1573-74-ben 15, 1580-ban 16 házat írtak össze. 1660-ban Pető László a birtekes, 1701-1703-ban Diskay család.

A hódoltság alatt a XVI. szd-ban még lakott hely, a XVII. szd-ban elpusztult. A török győri veresége után kivenulóban a Pusztaszentegyházi-dűlő-beli település lakói elmenekültek, a falu remná lett. A jegyzelgáltatás szünetelt, a közbiztonság bizenytalan volt. A község a keppányi szandzsák, keppányi járásába tartozott. A XVIII. szd derekán települt újra, amikor földesura - a Vásonyi család - hívott Tolnából, Németerszágból telepeseket gyér népességű birtokára. 1726-1733-as években Vásonyi Gergely földesurasága alatt épült fel az új község a mai község középpontjában. A török alatt, a menekülésben, visszaköltözésben a magyar lakosság megfogyatkozott, ennek következtében költözött be a tolnamegyei telepés csoport. A nevek arra mutatnak, hogy csak jóval később Mária Terézia alatti Gyönk-i, Nagyszékely-i településsel egyidőben - a németek települtek be. Ma már ezek teljesen elmagyarsodtak, csak nevük emlékeztet eredetükre. /Walter, Francz, Lucz, Wilhelm, Schmiadt, stb./ Ebben az időben történik a Mernyeszentmiklós-pusztai piarista birtok és a helyi nagybirtok betelepülése is. A hódoltság ideje alatt elterjedt a protestáns vallás. Vásonyi Gergely pártfogója a protestáns egyháznak. Ebből az időből való több egyházi edény, amely ma is a ref. egyház birtokában van. A hódoltság ideje alatt a protestánsekat nem hábergatták. Királyi engedélennel 1785-ben kezdett működni a protestáns egyház. A református kkkx-templom 1787-1790-ig épült. Iskola már az ellenreformáció előtt is volt.

1796-ban Vásonyi Sándor, Vásonyi József özvegye, Beka János, Bódis István /Vásonyi Gergely utódai/ az örökösök. Birtokos még Derenkai Erőss József is, aki a mestasi kastély egyik szárnyát 1790-ben építtette. 1816-ban többen eszteknek Mecsoládon: Vásonyi örökösök /Bódis Péterné, Beka László, Beka Gáspárné/ Bárány Dániel, Kacskevic Mihály. /Magyarország Vármegyei és Városai: "Somogy Vármegye" monográfiájában 1776-ban már Vásonyi Sándor stb, vagyis Vásonyi Gergely utódai említettnek földesurakként. Egyházi kegyeszerem pedig az áll, hogy csináltatta Vásonyi Gergely 1796. esztendőben. Lehet, hogy az előbbi adat téves./

1887. máj.7-én felvételgetett egyházi jegyzőkönyv szerint az akkori birtokosok a következők: Kacskevic Géza, Kacskevic Zoltán és Bárány Sándor. Ez utóbbi a Vásonyi Gergely -féle nemesi birtokot bírja. Itt olvasható a következő is: "1866-ik évben megejtett uri és polgári birtok elkülönülésekor a falutól messzebb fekvő földek polgároknak adatnak, míg a falu körül levő földek inkább uri birtokok maradtak."

Kacskevic Zoltán birtoka 1931-ig, azután 1945-ig özvegye és vője: Bánó Iván. A község lakossága a családok latalapüléséig protestáns /ref. és ev./, ettől kezdve protestáns és rom.katholikus. A protestánsek feyében vannak az egyke miatt, mely csak az utóbbi években emyhül. A mecsoládi ref. egyházközség 1730-ban alakult, királyi engedelmet 1785-ben nyert, a hitélet virult, két iskolát tartott fenn az egyház, magyar és német nyelvűt. Iskolamester tanított még a protestánsek üldözése alatt is, amikor 38 évig lakész sem volt.

1719-től, ha találhatók iparcsok, a felsősomogyi céhekbe tartoztak. Közeli vásáros helyek a török alatt Aszaló és Karád. A török kiűzése után a mecsoládiak a Karád-i, Mernye-i vásárokat látogatták.

A XIX. szd. első felében a megye területén főfoglalkezés az állattenyésztés és gabonatermelés volt. Valószínű lakóhelyünkön is. Virágzott a szőlő és gyümölcsstermelés is. A község környéke tölgyerdőkben gazdag, így fejlett a sertésstermelés.

1869-ben népszámlálásakor 925, 1880-ban 914, 1890-ben 1023, 1900-ban 1077, 1910-ben 1079 lakósa volt községünknek.

1913-ban 151 házban 1079 lélek lakott, 1920-ban 1138, 1930-ban 1238, 1933-ban 219 ház és 1238 lakos. Elenleg a házak száma 366, lélekszám 1230.

1870-ben megalakult az igali járás, melyhez 1950-ig tartozott Felsőmecsolád is, azéta kaposvári járás.

Az 1873-as kekerajárvány ideje is eljutott. 14-en pusztultak el a protestánsek közül. /Rk. adat hiányzik/. Az 1873-as év különösen inséges volt. Az inséges, nélkülözö lakosságnak gabonát esztettek ki.

Az 1848-as szabadságharcban a község lakói közül is vettek részt. Elbeszélések szerint, akinek feyvere nem volt, kaszával. Állítólag Bárány Elek, az egyik birtokos fia, az 1848-as teberzáskor beállt honvédnek és Pécsre vonult be a 8. zászlóaljhoz. Az önkényuralom alatt üldöztetett.

1919-es Tanácsköztársaság idején sokan segítettek a munkát és az új eszköz harcsaként dolgoztak. Az ellenfeleink alatt M.K.P. vezetői közül Gara Jánost és Lucz Imrét megkínézták. A Horthy Rendszer alatt a parasztagazdaságok éppúgy nehézséggel küzdöttek, mint az ország más részeiben. Többen még a háberu előtt, majd ebben az időben is sokan Kanadában, Egyesült Államokba vándoroltak ki. Sokan állandó kölcsöntörlesztéssel bajlódtak. Szerencse, hogy árverés, kemény végrehajtás nem történt. A Nagyatádi földreforma folytán 200 k.hold ingatlant és házhelyet osztottak ki.

Az 1945-ös földosztás óriási változást hozott a község életében. A volt földesur birtokait a földművelők között kiosztották, kivéve azt a részt, amely az Állami Gazdaság tulajdona lett a kastéllyal együtt. A régi cselédházakat elbontották és a bontási anyagokat felhasználva, a kihasznált cselédség felszabadulva házat épített magának. A község ekker terjeszkedett kelet felé. Így felépült Kisbaba-puszta, Sándor-puszta, Erős-majer.

A földbirtokokat a történelmi részben felszerelt birtokok birtokai. Egy 1887. május 27-én kelt ref. egyházi jegyzőkönyv említi, hogy az egyházközség tagjai polgárok, iparosok, napszámi keresetből élő zsellérek. Ez utóbbiak nagy számban. "Egész polgári telket két egyház tag bír, a többi fél és negyed telekbirtokos."

Az első világháberu előtt Felsőmecsélád Kacskevicz Zoltán birtoka volt. 2800 hold összetartól szántóföld 1950, kaszáló 210, rét és legelő 200, erdő 400, szőlő 10, a többi beltelék és kert.

1932-ben földbirtokok: Kacskevicz Zoltánné, Bánó Ivánné 335 k.hold, öv. Antl Mérné és fia 70 hold. Agygázok: Bózsá-család, Hideg családok.

Falunk a felszabadulás előtt a nadrágszíjparcellákon dolgozó, napszabajáró parasztek és a munkalehetőséget kereső, vidékező iparosok falujának képét mutatta. Falunk határait papi és földesuri birtokok szarították össze. A kis életlehetőségekkel rendelkező nép kapva kapott a krajcáros munkalehetőségeken, szinte egymás kezéből törölte ki a kenyeret. Igen kevés hányada volt a községnek, amely saját munkaterületén megtalálta számítását a falu határain belül. Kulturális és mezőgazdasági viszonyok igen alacsonyan tartották a lakosságot, ami az élet minden területén megmutatta hatását. A dolgozó nép szinte elérhetetlen távolságban látta maga előtt a kultúra és a tudomány adta lehetőségeket. Önmagát képezni nem volt módja, de ideje sem, mert kenyeré biztosításához minden percre szüksége volt, hogy mélyen fejet hajtva testet-lelket felőrlő munkával szolgálja kapitalista rendszerét.

Ezek után könnyen elképzelhető, hogy milyen változásokat hoztak az 1945 utáni évek. Tagadhatatlan, hogy községünk népe igen sokat várt az új időktől. Az első mélyreható változást a földosztás hozta. Megszűnt a kerlát a falu körül, a nagybirtokot verejtékes munkával dúzoztató zsellérek földhöz jutottak. Ismerősként léptek ezekre a földekre, hiszen egyes családok évtizedekig dolgoztak bennük-cselédként.

Új lehetőségek álltak a lakosság előtt. Felemelték a fejüket és látni kezdték. Körülnéztek. Nyomult lakóházak, gazdasági épületek, a háberu nyomai, mincstelenség, jogtalanság, a bizonytalan élet, mint a múlt sötét árnyai jutottak eszükbe. Összefogtak. Közös munkával egymást segítve láttak az új élet megvalósításához. Megindult az élet az ország vérkeringésében. Egymás után alakultak községünkben a demokratikus pártok, szervezetek, így tömörülve, a nép kezébe vette sorsának irányítását. Maguk közül vezetőt választva bizalommal tárták fel problémáikat. Az új munkalehetőségek, az ezzel járó jobb életszinval a kultúra magasabb igényeit követelte. A több tudás, a szélesebbkörű ismeretek, új alkatasokra más módszerek alkalmazására serkentették népünket. Sorban épültek a fermás lakóházak. Ezideig községünkben 85 lakóház épült, ami cca 1 millió forint befektetést jelent dolgozóink részéről.

Az ehhez hasonló anyagiak biztosítása csak új, modernabb gazdálkodással vált lehetővé. Alacsony volt a termésátlag, műtrágyázás, gépi művelés egyáltalán nem volt. Azenben ezek jelentőségét hamarosan felismerte parasztságunk, amelyek eredménye jól megmutatkozik az átlagos terményhezavánál. Míg tengerinél 1945 előtt 25 q, most 1954-ben 35 q az átlag. Ugyanúgy a gabonaméternél is, ahol az átlag 6 q -ról, 8,5 q -ra emelkedett. A jobb termésátlag a magasabb állattalomány tartását is lehetővé tette. A község léállománya 105-ről 167-re, tehát 312-ről 485-re, juh 98-ról 297-re, baromfi állomány 2780-ról 3215-re emelkedett.

Ez a jobb életkörülmény jelentősen mutatkozott már az 50-es években a kultúra egyes ágainak területén. Így pl. községünkben 1945-ben 5, 1954-ben pedig 115 db a rádiók száma. Ma községünkben 295 házban ég a villany, a községi könyvtárban 1945 előtt 300 db, 1945-ben 1500 db könyv van. A kerékpárok száma 47-ről 127-re nőtt, a Földművelésügyi Minisztérium díjazása az 1945-ös 290 P-ről 880 000 Ft-ra emelkedett. Van kulturaházunk, mozink, sütőüzemünk, Tűzép telepünk, stb.

Ezek a beszédes számok jól tükrözik községünk élet színvonalának minden területén való emelkedését. Ez a valóság mindennél jobban mutatja népünk igazi munkalendületét, helytállását népi demokráciánkért. Kemény biztositókat jelent ez fejlődő országunk iránti kötelezettségteljesítéssel.

A jövő perspektívája: községünk lakosságának kulturális igénye további kielégítésére az általános műveltség alapját nyújtó körzeti központi iskolánk tárgyi feltételeinek mielőbbi megteremtése, a kívánt oktatási helyiségek létesítésével, napközi óvoda megszervezése, az iskolán kívüli népművelés otthonának végleges rendezése. Az életvitő emelkedésének biztositására a társas gazdálkodás feltételeinek megteremtése a község határában levő A.G. farm bekapcsolásával. Tűzrendészet kívánt korszerűsítése, valamint a közlekedési utak, hidak rendbehozása, terek fásítása és állandó gondozásának intézményessé tétele.

1. A földbirtok megszülése. 1945-ig. A felszabadulás előtt a földterület legnagyobb része uradalmi. Legelője parasztságnak nem is volt. Az 1900-as években a kisparasztek még fagöröndős ekét és faberont használtak. A cseplés kézzel hajtás nyomtatóval, lóval húzott nyomtatóval történt. Az uradalomnak az első világháberu idején még csak egy csepelgépe volt. Közvetlen a háberu kitörése előtt próbálkoztak nemesi ekével. Az első világháberu után alkalmazták először szántógépet. A falusi gazdaságok elmaradottságának oka a nagybirtok erősödése volt. A falusi parasztek Balatonboglárra jártak gabonát eladni.

2. Az életforma vizsgálata. Felsőmecséladon mindig nagybirtok volt túlsúlyban. A földterület Kaszás, Alpár, Bárány, Németh, Erőss családok birtoka volt. Kaszás család zalaegerszegi birtokok voltak. Felsőmecséladon mintegy 60 k. hold bérbeadott földjük volt. Alpár család 300 k. hold körüli földbirtokon gazdálkodtak. Nemesi öntudat, nagyuri élet, rossz gazdálkodás miatt földjük falusi kisparasztek és a mindjobban erősödő Kacskevic család kezébe került. Ugyanígy vesztették el földjüket Bárány, Németh, Erőss családok is, melyhez hozzájárult, hogy a gazdálkodáshoz nem értő dzsentrik a közhivatali pályákon igyekeztek érvényesülni. A gazdasági családok lakás viszonya: Kacskevic uraságnál 4 családnak volt 1 közös konyhája. Az első világháberu után már minden családnak külön szoba-konyha lakása volt.

IV.

Gazdasági élet földrajza.

1. Mezőgazdálkodás. Felsőmecsélad kiisközsg Somogy megyében az 1930-as népszámlálási adatok alapján az igali járásához tartozott. 1952 óta a kaposvári járásához tartozik. 1954-ben lakosainak száma 1230. A község területe 2824 k. hold, a pusztákkal együtt. A községben Állami Gazdaság működik 480 holdon belterjes, tervszerű gazdálkodást folytató. Ipari növényeket, cukorrépát, lenet, kenderet termel. Takarmánynövényekből lucernát, lóherét és hibert termel. Az A.G. fődjaja kötött agyagcs, néhol vályogtalaj. A takarmánynövények intenzív termelése teszi lehetővé, hogy az A.G. állattálmányára fölötté áll a volt földbirtokos Kacskevic család állattálmányánál. 116 db tehén tervszerű, modern etetési módszerrel napenkinti harszerű fejéssel a legnagyobb tejhozamot biztositja az Á. részéről. Az A.G. kalászesek közül búzát, rozst, árpat, zabot termel. A búza átlagos termése 12-14 q kat. holdankint.

A község 2824 k. hold földje az alábbiak szerint eszlik meg; illetőleg a község lakossága az alábbi növények termelésével foglalkozik főlegesen: A lakosság a felszabadulás előtt többségben a kalászesek termelésével foglalkozott. Kalászek közül kukerica, búgonya, takarmánynövényeket folytattak. A felszabadulás után tért hódított az ipari növények termelésére: cukorrépa, len, kender és takarmánynövények.

A műtrágya használata eddig ismeretlen volt, a felszabadulás óta megkedvelték a műtrágyát és nagyobb is a terméseredmény. A község lakóinak átlagos terméshozama búzából 8,2 q, rozsból 7,5 q, árpából 8,5 q, zabból 6,5 q, burgonyából 60-80 q.

A mezőgazdasági munkánál már a kisparasztság is belátta, hogy a géppel való vetés eredményesebb, takarékosabb, több termést biztosít. Ezért a földhözjutottak közül 5-6 gazda közösen vásárolt vetőgépet. Van azonban még olyan kisparasztek, akik kézzel szórva vetéssel dolgoznak. Így nem is tudják alkalmazni a Szovjetunióban használt keresztteres vetést, amely módszer 16-24 q termésátlagot eredményez. A község területének 20-25 %-a homokos természetű. Ez a terület nincs és szeszzerűen kihasználva, mert a kalászesek ezen a területen nem díszlenek, nem fejlődnek úgy, mint a kapásnövények. Szántóföldi zöltségtermelést a lakosság nem folytat, mert piaca nincs. Ellenben van vasútállomása, 27 km-re fekszik Kaposvár, ahol a termelvényeket előnyösen lehetne értékesíteni. Igen jó hatással van a "Mezőker" propagandája a zöltségtermelésre.

Kísérlet történt a homokos talajú Fundus nevű dűlőben káposzta, kelkáposzta, paradicsomtermesztéssel, szép eredményt biztosított a gazdáknak. Vízhiány miatt azonban ez a jövővel tervezett termesztés abbamaradt. A kertészet fejlődését egy más körülmény is károsan befolyásolta: a munkahiány. A kaposvári fenéda, Tatarezé Vállalat, Mélyépítő V. elvonták a falusi munkaerőt a gazdálkodástól.

Szőlőtermelés: Felsőmecs-lád 1873-ban súlyos kárt szenvedett. A Napkeleti dűlőben és a Tyukhegyben igen prima telepítésű rizling, Madarka, szasza szőlőfajtákat a féléxra kipusztította. Azóta inkább a direkttermő fajtákat kultiválják: neha, elvira, ethellé, delavári, Kevesebb munkával kisebb költséggel, de mégis terem, azt vallják a termelők. Összehasonlítást tehetünk az Allami Gazdaság nemes szőlőtermelésével. 8-10 k. holdon termel csupa ripáriába oltott rizling, kadarka, szürkebarát, fajtákat, 12-14 Malligand fokes bart. Voltak évek, amikor 200-250 hl bor termett.

Állattenyésztés. Szájhagyomány szerint a század elején az állattenyésztés nagyon fejletlen állapotban volt. Több kisparaszt számarakkal gazdálkodott, az állomány is kevés volt. Amióta a takarmányozási viszonyok megjavultak, a vetett takarmányok rendszerére tértek át, azóta az állatállomány ugrászerűen emelkedik. Ma Felsőmecs-lád állatállománya az alábbi: ló 167, tehén 485, sertés 1100, juh 297, baromfi 3500. Ez utóbbi azóta fejlődött, amióta demokratikus kormányunk rendszeres oltással védekezik különféle baromfi-betegségek ellen.

A takarmányt a legutóbb gazda igavonásra használja. A birkák gyapját házilag dolgozzák fel. A méhészet terén költséghaladás pusztított 1930-ban. Fertőtlenítés után azonban újból szépen fejlődött és fejlődik a méhészet. A községben se folyó, se állóvíz nincs, így haltenyésztés, halászat nincs.

3. Erdőgazdálkodás. Erdő 400 k. hold, amiből 301 k. hold állami kezelésben van. A faállomány juhar, akác, cser, tölgy. Utazélek, dűlővégek fákkal vannak beültetve. Ennek ellenére azt mondhatjuk, hogy a község fában szegény. Az erdő gyümölcsseit spret, szedret, gombát a háztartásban gondosan felhasználják a község lakói. A nedvesebb helyeken fűzesek vannak létesítve keszárfa cöljére, melyet azonban nem iparszerűleg üznek, hanem házi szükségletüket fedezik vele.

4. Ipar. Felsőmecs-lád községben a kőműves és ácsipar fejlődött ki erősen. 1945-ig a lakosság 10-15 %-a foglalkozott a két iparággal. Messze a Balaton környékéig eljártak a kőművesek és vizsgázott ácsmesterek. A községben 1 cipészipari szövetkezet működik. A takácsipar fejlődött ki jobban a községben. A község lakói közül 25-30 lakos téli időben zsák, törülköző, abrosz, lepedővászon szövésével foglalkozik. A szövést, mint háziipart folytatják.

5. Közlekedés, szállítás. Község Kaposvár-Siéfek vasutvonalon fekszik. Kaposvártól az 5. állomás. Kaposvártól való távolsága 27 km. Valamikor Felsőmecs-lád végállomása volt, az 1900-as években épült ki a vasutvonal Siéfekig.

Karbantartott kecsiútja volt 1941-ig. A kövesút 1942-ben készült, mely Kaposvártól Vadépusztáig volt kiépítve. A felszabadulás után teljesen kipült Kaposvár Balatonlelle közötti országút, így a község autóbusszal könnyen megközelítheti a Balatont. Az autóbusszközlekedés 1953-ban indult meg.

A község terményeit a felsőmocsoládi Szövetkezet gyűjtötte, vásárolta 1953-ig. Innen díszpenálta a T.N.V. a hazai malmekbe, vagy exportra. Földművelőszövetkezet tagjainak áru és közszükségleti cikkeit a kaposvári és budapesti "Szövetkezeti Központ" látja el.

V.

Kulturális élet.-

A község művelődési lehetőségét 1885-től egy 1 tanfős ref. hitfelekezeti iskola szolgált. A lakosság elnépesedése folytán ezen iskola kevésnek bizonyulva 1896-ban az akkori földbírtokos Kacskevic Zoltán építésében létesült egy államszegélyes községi iskola, melyben ezidőtől kezdve az uradalmi rom.kat cselédgyermekek jártak. Ez utóbbi iskola 1914-ben államosították teljesen. 1919 óta, mint kéttanfős iskola működött egészen a felszabadulásig. A felszabadulás után a két iskola egész az államosításig együttműködött és megszerveztetett a szakrendszerű oktatásu nyelv osztályu általános iskola, és így 1946-tól kezdve mint 7 tanfős általános iskola működött és azóta a kormány művelődési politikájának megfelelően állandóan fejlődik. Jelenleg mint 6 tanulócsoportos, 8 tanfős általános iskola a körzetnek központi iskolája. Az iskolák alapítási ideje után más kultúregyesület nem volt, amely a művelődés szolgálatába állt, mint a ref. egyház keretében működő olvasókör.

Lakóházak építésével községünkben semmi különösebb építkezési forma nem alakult ki. A régi lakóházak inkább tömésből készültek, szalmafedéllel. Leginkább 1 szoba és konyha lakóházak épültek. A lakóviszonyok elég szegényesek voltak, azonban a felszabadulás után már 85 új ház épült és így ezek a viszonyok is a legnagyobb mértékben rendeződtek. A régi építkezéseknél helytelen szokásként alakult ki az istálló a lakóházzal egy fedél alatti elhelyezése. Az az újabb építkezéseknél megszűnt. Falunkra jellemző népi szokások, népviseletek nem voltak, ami a lakosság kevert összetételével és felekezeti megoszlásával magyarázható. Ami népszokászerű cselekmény esetenként előfordult is községünkben, ez inkább más község népszokásainak utánzása volt, de így is csak időszakosan./Pl.: Betlehemezés/ Leginkább népszokásként mutatkozik az évenként megrendezett szüreti mulatság, amelyet a fiatalság tart. A szüreti mulatság főbb szereplői: bíró, bíróné, kisbíró, lovasok. Valamennyen magyar ruhában kocsira, illetve lóhátra ülve végigjárnák a falut, helyenként megállva, ahol a kisbíró az általa elkészített humoros szöveget az érdeklődőknek felolvassa. Népi tánc községünkben nincs, amely hagyományosan községünkben alakult volna ki. Népünk művészete közül megemlíthető a botfaragás, amely egy puszta élő volt uradalmi juhász munkájához fűződik. Népünk lelki tulajdonságai közé tartozik a hagyományos vendégszeretet, föld és munka szeretete, a földhöz való ragaszkodás, és a hazájához való mindig kész ragaszkodás. A község népe mindig kiegyensúlyozott életet élt, kirívó, szélsőséges áramlatokba nem kapcsolódott be és a község munkás nyugalmi élete hosszú időkre visszatekintve és a jelenben is volt a jellemző. Kormányzati vizsgálésekről és egyéni hatalmasságok embertelenségeiről és így a község lakosságának üldöztetéséről semminemű iratok nem tanuskodnak.

Felsőmocsolád, 1954. október hó.

Egybeállította a felsőmocsoládi áll.ált.iskola nevelőtestülete.

188-1/1954. szám.

Tárgy: Községi/ monografiák összeállítása.

Hiv. sz.: 852-48/1954. sz. J.T.O. Cs.

Mell.: 2 drb.

Megyei Tanács X. Oktatási Osztálya,

K a p o s v á r .

Tárgybani felhívásra községünk monografiáját 7 gépelt oldalban a község térképének csatolásával beterjesztem.

Felsőmocsolád, 1954. október 12.

Vitéz Solti
igazgató.

